

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 14.02.2023

§ 11

Valtuustoaloite: Etelä-Karjalan malli käyttöön lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa

2152/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

vastaava rehtori Matti Saarela, 044 416 3336

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen peruteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmä 8.3.2021:

”Valtuustoaloite: Etelä-Karjalan malli käyttöön lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa

Lahden, niin kuin minkä tahansa kunnan pitäisi olla maailman paras kasvupaikka lapselle. Kaikille se ei sitä valitettavasti vielä ole. Kiusaaminen on sitkeä ongelma, joka pesii edelleen yhteiskunnassamme ja kouluissa.

Kuten moni muukin ilmiö, myös kiusaaminen muuttaa jatkuvasti muotoaan ja löytää uusia tilaisuuksia.

Meidän on päättäväisesti kamppailtava kiusaamista vastaan, sillä pahimmillaan kiusaaminen voi jättää koko elämän mittaisia, syviä vaurioita. On muistettava, että kiusaaminen jättää myös kiusaajaan jälkensä.

Kiusaaminen kehittyy, ja siksi myös kiusaamisen ehkäisyn ja kiusaamistilanteiden hoitamisen on kehityttävä. Kiusaamisen ehkäisyyn on vuosia haettu malleja, joista osa toimii paremmin, osa huonommin, näin myös Lahdessa, mistä sietää kiittää kaikkia asian parissa työskennelleitä. Yhtä patenttiratkaisua ei ole, mutta kun toimiva malli löytyy, se kannattaa monistaa.

Etelä-Karjalassa on saavutettu hyviä tuloksia uudesta mallista lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi. Malli tarkoittaa tiivistettynä sitä, että jos alle 15-vuotias lapsi tekee koulussa lainvastaisen teon, asiasta tehdään rikosilmoitus. Tekijä ohjataan keskusteluryhmään, jossa on tekijän ja uhrin lisäksi mukana keskustelemassa molempien huoltajat, poliisi sekä nuorten oikeusedustaja.

Etelä-Karjalassa on laadittu koko maakuntaan yhteinen ohjeistus, jonka mukaisesti lainvastaisiin tekoihin puututaan. Ohjeistuksessa on laadittu tapauskohtaisia ohjeita eri kiusaamistilanteisiin. Ohjeistuksen ydin on siinä, että se tuo yhteiset selkeästi kirjatut ja riittävän vakavat toimintatavat kiusaamiseen puuttumiseksi.

Etelä-Karjalan ohjeistus löytyy yksityiskohtaisemmin täältä:

<https://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=b1edcd6a-2abo-40cb-b1da-102a47f11dae>

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Lahdessa laaditaan yhteistyössä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa vastaava ohjeistus,

jotta lainvastaiseen toimintaan puuttumiseksi on nykyistä selkeämmät ja suoraviivaiset ohjeet sekä yhteiset toimintamallit.”

Lausunto valtuustoaloitteeseen:

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille. Jokaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, ja siksi jokaisen koulussa työskentelevien aikuisen on sitouduttava kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen.

Perusopetuslakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, lukiolakia ja tutkintokoulutuksen valmentavasta koulutuksesta annettua lakia muutettiin koskien kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisesta 1.8.2022 alkaen. Lakimuutoksen tarkoituksena on antaa kouluille aikaisempaa enemmän työkaluja puuttua kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan sekä ennaltaehkäistä syrjintää.

Lainsäädännön muutosten myötä kurinpitosääntelyn keskeisiä muutoksia ovat lapsen edun huomioon ottaminen opetusta ja toimintaa suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Myös oppilaalla ja opiskelijalla on velvollisuus käyttäytyä turvallisesti muita kiusaamatta ja syrjimättä. Laeista kumottiin myös säännökset kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun. Aiemmin tapauksissa, joissa kiusaamis- tai väkivaltatapaus tai muu oppilaan tai opiskelijan toiminta koulussa tai oppilaitoksessa on johtanut rikosprosessiin, ei oppilaitosten sisäisiä kurinpitotoimia ole voinut käyttää yhtäaikaaisesti. Muutos on parantanut opetustoimen säädöksiin sisältyvien kurinpitotoimien käytettävyyttä, vaikka samassa asiassa olisi käynnistynyt rikosoikeudellinen prosessi. Tämä osaltaan lisää turvallisuutta kouluissa ja

oppilaitoksissa. Lisäksi laissa on määritelty toimet koulupäivän epäämisestä jäljellä olevan koulupäivän lisäksi myös seuraavaksi työpäiväksi. Samalla varmistetaan, että turvallisen oppimisympäristön vaarantavan käytöksen syihin puututaan aikaisempaa tehokkaammin myös oppilashuollon palveluiden avulla. Oppilas saa oppilashuollon tukea epäämisen aikana ja oppilaitokseen palatessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on koonnut kurinpitosäätelyn keskeiset muutokset dokumentille. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/942eba4d-d98d-47d0-9dab-238dac7f8d5f/c9eb718a-231e-413d-ac2d-e2938da93376/KIRJE_20220518091425.pdf

Lahden esiopetusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta ohjaavat lainsäädännön lisäksi opetussuunnitelmat sekä niihin liitetyt suunnitelmat ja toimenpideohjelmat. Lahden opetussuunnitelmia täsmennettiin 1.8.2022 alkaen. Täsmennysten tarkoituksena on ennaltaehkäistä koulussa tapahtuvaa häirintää ja syrjintää sekä puuttua kiusaamiseen heti sen ilmetessä. Perusopetuksen opetussuunnitelmaan liitettiin myös päivitetty Kasvatuskeskustelua ja jälki-istuntoa sekä kurinpitoa koskeva suunnitelma <https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-perusopetuksen-kastavuskeskustelua-ja-jalki-istuntoa-seka-kurinpitotoimia-koskeva-suunnitelma/>. Suunnitelma antaa kouluille yhteneväiset käytänteet turvaamistoimenpiteisiin. Koulut käyvät henkilöstönsä kanssa lukuvuoden alkaessa läpi käytänteet koulun arjen turvaamiseksi.

Lahden toimintaa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ohjaa myös oppilashuollon yksikkökohtainen suunnitelma, joka on käytössä kaikilla esiopetuksen yksiköillä ja kouluilla. Suunnitelmassa kuvataan kaikki kolme osa-aluetta: häirintä, väkivalta ja kiusaaminen.

<https://www.lahti.fi/tiedostot/perusopetuksen-yksikkokohtainen-oppilashuoltosuunnitelma/>

Valtuustoaloitteessa otetaan kantaa viranomaisyhteistyöhön. Lahden kokoomusryhmä esittää, että *Lahdessa laaditaan yhteistyössä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa vastaava ohjeistus kuin Etelä-Karjalan mallissa, jotta lainvastaiseen toimintaan puuttumiseksi on nykyistä selkeämmät ja suoraviivaiset ohjeet sekä yhteiset toimintamallit.*

Lahdessa koulujen ja oppilaitoksen yhteistyötahoja kiusaamis-, häirintä- ja väkivalta-asioissa voivat olla esimerkiksi lastensuojelu, Ankkuri-tiimi, lähipoliisi, nuorisopalvelut, mielenterveyspalvelut, alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut sekä erilaiset yhdistykset ja järjestöt. Myös kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevässä työssä toimivien yhteistyöverkostojen luominen ja ylläpito on erittäin tärkeää.

Valtuustoaloitteen johdosta järjestettiin Erätaukokeskustelu 13.12.2023. Paikalla dialogissa oli valtuustoaloitteen tekijöiden edustaja, rehtoreita, perusopetuksen hallintoa, poliisin ennalta estävän työn ja ankkuritiimin edustus, nuorisopalveluiden edustus, Walkersin edustus ja muita osallistujia. Dialogin tavoitteena oli saada näkemyksiä lahtelaisen mallin rakentamiseksi lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi perusopetuksessa sekä käynnistää mallin rakentaminen monialaisena yhteistyönä.

Keskustelussa esiin tulleiden näkökulmien ja huomioiden pohjalta ryhdytään luomaan Lahden-mallia kiusaamiseen ja lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi. Mallin rakentaminen toteutetaan kolmessa vaiheessa:

1. Kootaan perusopetuksen rehtoreista työryhmä, joka valmistelee ja kuvaa kouluilla tehtävän ennaltaehkäisevän työn osuuden.
2. Työryhmää laajennetaan sidosryhmien edustajilla (mm. poliisi, nuorisotyö, opiskeluhoito, hyvinvointialueen toimijat) ja puuttumisen

tavat sovitaan sekä kuvataan. Varmistetaan, että malli ei ole ristiriidassa ankkurityön ohjeistuksen kanssa.

3. Malli otetaan käyttöön ja sovitaan, milloin sen toimivuutta arvioidaan ja mallia tarvittaessa tarkennetaan.

Työryhmä valmistelee mallin siten, että se pyritään ottamaan käyttöön elokuussa 2023 kaikissa Lahden peruskouluissa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -